

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
І.М. Савицька
“ 4 ” червня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук
протокол № 9 від 3 травня 2022 р.

в.о. завідувача кафедри
В.В. Стрілець

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
С.О. Білан

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Зовнішня політика країн Центрально-Східної
та Південно-Східної Європи**

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин
і суспільних наук Секунова Ю.В.

Київ – 2022 р.

Опис навчальної дисципліни

Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Спеціальність	291«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр	
освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	(назва)	
Форма контролю	Екзамен, залік, диференційований залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	4
Семестр	7	7
Лекційні заняття	13 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	26 год.	год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	81 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	3 год. 4 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є надання цілісних уявлень про зовнішньополітичні орієнтири та пріоритети зазначених країн, їхню участь у світовій політиці, характер взаємин з Україною; основними завданнями вивчення дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є вивчення головних чинників і принципів зовнішньої політики країн регіону, змісту і характеру стосунків з найвпливовішими державами світу та сусідами, співпрацю з Україною та формування навичок визначення зв'язку зовнішньої політики з внутрішніми процесами в країні. Метою вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є надання цілісних уявлень про зовнішньополітичні орієнтири та пріоритети зазначених країн, їхню участь у світовій політиці, характер взаємин з Україною; основними завданнями вивчення дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є вивчення головних чинників і принципів зовнішньої політики країн регіону, змісту і характеру стосунків з найвпливовішими державами світу та сусідами, співпрацю з Україною та формування навичок визначення зв'язку зовнішньої політики з внутрішніми процесами в країні.

Завдання курсу: ознайомити студентів з найбільш характерними напрямками зовнішньої політики країн регіону в XX–початку XXI століття; визначити сучасні зовнішньополітичні пріоритети країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; виявлення місця та ролі України в новій системі відносин країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; отримання навичок аналізу тенденцій і особливостей розвитку міжнародних відносин на регіональному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні факти з історії зовнішньополітичної діяльності країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи кінця XIX –поч.XXI ст.;
- ключові проблеми у відносинах між державами регіону та провідними

геополітичними гравцями, а також шляхи їх вирішення;

- основні засоби здійснення зовнішньої політики країнами Центрально-Східної та Південно-Східної Європи;

- міждержавні та міжнародні зв'язки країн регіону, їхній шлях до євроатлантичного співтовариства;

- ключові зовнішньополітичні концепції, якими керувались у своїй зовнішній політиці країни регіону у зазначений період.

Вміти: - аналізувати розвиток подій і явищ у внутрішньополітичному розвитку країн регіону;

- обґрунтовано прогнозувати перебіг подій у сфері міждержавних і міжнародних відносин;

- передбачати та моделювати на базі загальнотеоретичних і конкретних знань про країни регіону можливі сценарії подальшої співпраці України з розглянутими державами.

Набуття компетентностей.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК).

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК15. Здатність виявляти та встановлювати дійсні та/або приховані причини активності тих чи інших суб'єктів міжнародних відносин, а також лідерів громадської думка світового масштабу, на основі встановлених фактів переглядати завдання своєї діяльності

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема лекційного заняття 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичний регіон.

Тема лекційного заняття 2. Зовнішня політика держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи в період біполярної системи міжнародних відносин 1945 – 1989 рр.

Тема лекційного заняття 3. Зовнішня політика держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з 1989 р. до початку 2000-х рр..

Змістовий модуль 2.

Тема лекційного заняття 4. Зовнішня політика держав Центрально-Східної Європи з початку 2000-х рр. до нашого часу.

Тема лекційного заняття 5. Зовнішня політика держав Центрально-Східної Європи з початку 2000-х рр. до нашого часу.

Тема лекційного заняття 6. Роль держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у наддержавних європейських та євроатлантичних структурах і процесах.

Тема лекційного заняття 7. Відносини держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з Україною

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичний регіон	15	2	4			9						
Тема 2. Зовнішня політика держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи в період біполярної системи	13	1	4			8						

рр.												
Тема 3. Зовнішня політика держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з 1989 р. до початку 2000-х рр.	15	2	4			9						
Разом за змістовим модулем 1	52	5	12			35						
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Зовнішня політика держав Центрально-Східної Європи з початку 2000-х рр. до нашого часу.	15	2	4			9						
Тема 5. Зовнішня політика держав Південно-Східної Європи з початку 2000-х рр. до нашого часу.	15	2	4			15						
Тема 6. Роль держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у наддержавних європейських та євроатлантичних структурах і процесах.	13	2	2			9						
Тема 7. Відносини держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з Україною	15	2	4			15						
Разом за змістовим модулем 2	68	8	14			36						
Усього годин	120	13	26			81						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичний регіон.	2
2	Географічні координати та хронологічні межі курсу	2
3	Зовнішня політика держав Центрально-Східної в період біполярної системи міжнародних відносин 1945 – 1989 рр.	2

4	Зовнішня політика держав Південно-Східної Європи в період біполярної системи міжнародних відносин 1945 –	2
5	Зовнішня політика держав Центрально-Східної з 1989 р. до початку 2000-х рр.	2
6	Зовнішня політика держав Південно-Східної Європи з 1989 р. до початку 2000-х рр.	2
7	Зовнішня політика держав Центрально-Східної Європи з початку 2000-х рр. до нашого часу.	2
8	Євроінтеграційні процеси у Центрально-Східній Європі з початку 2000-х рр. до нашого часу.	2
9	Зовнішня політика держав Південно-Східної Європи з початку 2000-х рр. до нашого часу.	2
10	Євроінтеграційні процеси у Південно-Східній Європі з початку 2000-х рр. до нашого часу.	2
11	Роль держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у наддержавних європейських та євроатлантичних структурах і процесах.	2
12	Відносини держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з Україною.	2
13	Україна, як потенційно системоутворюючий елемент геополітичної мозаїки Центрально-Східної Європи	2
	Разом	26

6. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етнічні проблеми у ЦСЄ в процесі трансформації.	9
2	Конфесійні проблеми у ЦСЄ в процесі трансформації.	8
3	Проблема нелегальних мігрантів і шляхи її розв'язання.	9
4	Албанська проблема на Балканах.	15
5	Причини і перебіг етнічних війн на Балканах.	9
6	Відносини країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з МВФ та Світовим банком	15
7	Зовнішня політика Чорногорії після здобуття незалежності (2006– 2018)	9
	Всього	81

7. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомоги мультимедіа засобів; практичні: реферати з історії міжнародних відносин. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів. Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

8. Форми контролю

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Методи модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовний модуль №1			Змістовний модуль №2				30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

13. Рекомендована література

1. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи: Львів, 2001. 660 с.
2. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року і до наших днів. К.: Основи, 1995. 903 с.
3. Іваницька О. Історія міжнародних відносин (1918 –1945): Підручник. – К., 2011.
4. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика: 1945–1980. К., 2007.
5. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник/За ред. Манжоли В. А.- К., 2010.
6. Крапівін О. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи: Навчальний посібник для студентів. Донецьк, 2012. 274 с.
7. Кріль М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX –початок XXI ст.). Київ: Знання, 2008. 284 с .
8. Ротшильд Д. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. Київ: Мегатайп, 2001. 495 с.
9. Ротшильд Д. Повернення до різноманітності: політична історія Східно-Центральної Європи після завершення Другої світової війни. К.: Мегатайп, 2004. 382 с.
10. Снейдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь (1569-1999). К.: Дух і літера, 2016. 464 с.
11. Сучасна історія країн Центральної, Південної та Східної Європи. Навчально-наочний посібник для студентів / Л. Шваб. – Луцьк, 2018. – 141 с.
12. Рудько С. О. Історія Центрально-Східної Європи (кін. XVIII - поч. XXI ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. - Вид. 2-ге, доповнене. – Острог, 2010. – 220 с.
13. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна, Росія, Польща. К.: Дух і літера, 2016. 552 с.
14. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

14. Інформаційні ресурси

1. http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/19/19/kaganov.pdf
2. <http://history.org.ua/LiberUA/Book/minzv/11.pdf>